

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за професор по 2.1. направление Филология, Литература на народите от Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия (*Нова английска литература*), ДВ, бр. 90/16.11.2010

с кандидат доц. д.ф.н. **Стефана Минкова Русенова**
шифър (05.04.06) (05.04.20) (05.04.01)

Катедра „Англистиката и американистика”, ФКНФ, СУ „Кл. Охридски”

Рецензент: проф. д.изк.н. Искра Николова Костадинова-Щукова
шифър (05.04.06) (05.04.01) (05.08.01), НАТФИЗ „Кр. Сарафов”

В конкурса за професор по горепосоченото направление участва един кандидат: доц. д.ф.н. Стефана Минкова Русенова. Конкурсът е обявен на основание на чл. 4 от Закона за развитие на академичния състав и въз основа на решение на Факултетния съвет на Факултета по класически и нови филологии (протокол № 6 от 22.02.2011 г.) на СУ „Кл. Охридски.

Кандидатът е представил, освен всички необходими документи, следните материали:

- Автобиография;
- Списък на публикации (общо 39 на брой, 11 от които са включени в настоящия конкурс и отразени в приносите);
- Авторска справка за приносния характер на научните трудове на кандидата;
- Подробна справка за отражението на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература и ксерокопия на източниците, съдържащи цитатите;
- Представени са общо 11 публикации (2 книги, 2 глави от книги, 1 монография, 6 научни статии) за конкурса за професура, които не са използвани в конкурса за доцент.

1. Образование и професионално развитие.

Доц. д.ф.н. Стефана Русенова завършва филология с втора специалност немски език в Софийския университет през 1971 г. От 1970 г. работи като преводач-говорител в Радио София. Преподава английски език във ВИИ „Карл Маркс” и Смоленския филиал на Пловдивския университет, а от 1975 г. – в СУ „Кл. Охридски”. В периода 1980-83 г. е командирована като лектор по български език в университетите в Лийдз и Шефилд, Великобритания. През 1984 г. става старши асистент по английска литература към катедра „Английска

филология”. През 1988 г. защитава успешно кандидатска дисертация на тема „Функции на образността за портретуване на героите в ранните романи на Д.Х.Лорънс”. От 1991 г. започва да води основния теоретичен курс по „Нова и най-нова английска литература”. През 1998 г. е избрана за доцент по английска литература, след успешна защита на хабилитационен труд на тема „М. М. Бахтин и Д. Х. Лорънс: между монологизма и диалогизма.”

В периода 1980 и 2006 г. Стефана Русенова е била на литературоведчески специализации и в Университета Лийде, Лондонски университет Роухемптън, Университета Улвърхемптън. Била е фулбрайтов лектор и изследовател в Уорън Уилсън Колидж, Северна Каролина, САЩ и стипендиант изследовател в Университета Британска Колумбия, Ванкувър, Канада. Участвала е в престижни литературни семинари в Кеймбридж и Залцбург.

От 2006 до 2008 г. доц. Русенова е ръководител на Литературната секция към катедра „Английска филология”. През 2010 г. тя успешно защитава дисертация на тема „Репрезентации на изгнанието: Джоузеф Конрад, Владимир Набоков, Ева Хофман” и придобива научната степен „доктор на филологическите науки.”

2. Научна продукция – представени материали.

Доц. д.ф.н. Стефана Русенова е представила подробна и коректна информация за научната си продукция, състояща се от общо 39 заглавия. 35 от посочените публикации са написани самостоятелно, а 5 – в съавторство (1 учебник и 4 литературно-енциклопедични и литературно-справочни статии). Самостоятелните публикации включват 2 книги, 1 глава в книга, 3 монографии, 23 научни статии, 5 рецензии и научно-популярни публикации.

9 публикации са на български език. Останалите 30 публикации са на английски език: всички книги, 2 глави в книги, всички монографии, 19 от статиите, 1 рецензия, 2 научно-популярни публикации.

Материалите, представени за участие в конкурса за „професор” (които не са използвани в предходния конкурс за ”доцент”) и отразени в авторската справка за приносите обхващат 2 книги (една от които понастоящем е под печат), 2 глави в книги (едната в съавторство), 1 монография и 6 научни статии.

3. Изследователска и научна дейност.

Научните и изследователски интереси на доц. д.ф.н. Стефана Русенова са в съзвучие с преподавания в нейния основен курс период и са съсредоточени най-вече в областта на англоезичната литература, като предмет на особено интензивни проучвания са полетата на преход от реализъм към модернизъм и от модернизъм към постмодернизъм. Русенова има пространни и задълбочени разработки върху ключови англоезични автори, принадлежащи към тези полета,

като **Джоузеф Конрад** („Dialogues in Exile” – №2), **Д. Х. Лорънс** (в трудовете „D. H. Lawrence: Between Tradition and Innovation” – №1 /под печат/ „The Reception of D. H. Lawrence in Bulgaria” – №3; “The Subversion of Seriousness in D. H. Lawrence’s Women in Love” – №14, “The Experience of Liminality in D. H. Lawrence’s St. Mawr” – №22, “Narrative Technique and the Dialogic Principle in Women in Love” – №27); **Владимир Набоков** (“Vladimir Nabokov’s Linguistic Exile in The Real Life of Sebastian Knight” – №8; „Dialogues in Exile” – №2) и др. Значими теми в изследвания на Русенова са наративите и поетиката на **изгнаничеството** („Dialogues in Exile” – №2, “The Reconstitution of the Self in Eva Hoffman and Lubomir Kanov” – №12, “The Dialogue between the Past and the Present in Tamas Dobozy’s „The Inert Landscapes of Georgy Ferenz” – №18), естетиката и социокултурните характеристики на **модернизма** в различни страни и култури (например в “Slavic Modernism in Central and Eastern Europe, Bulgarian Modernism” – №4 и в „The Modernist Adventure into the Carnavalesque: The Case of The Great Gatsby” – №28).

Към така набелязаните автори и проблеми Стефана Русенова подхожда най-вече със средствата на литературно-стилистичния и съпоставителен анализ, и с техниките на затворения прочит (close reading). Тя ползва също солиден теоретически и методологически инструментариум, в който особено голяма роля е отредена на Бахтиновите разработки за хронотопа, за „образа на идеята”, полифонията, диалогичното начало, хетероглосията, карнавализацията и др. В трудовете ѝ, посветени на мигрантската литература, темата за изгнаничеството се разглежда през призмата на антропологическата теза за „лиминалността” както и на психоаналитичната теория за автобиографичната травма.

Доц. Русенова е посочила общо 9 цитирания, които показват, че трудовете ѝ са познати сред научната общност у нас и в чужбина. От приложената справка е видно, че публикациите ѝ са в авторитетни наши и чужди академични периодични издания и сборници.

Кандидатката е участвала с научни доклади в национални и международни конференции, като международната конференция на БДБИ (2006), на ФКНФ (2008) и др. От 1998 г. е член на научно-изследователско звено по Лорънсови изследвания към Университета Нантер, Париж.

4. Преподавателска и учебна дейност.

Доц. д.ф.н. Стефана Русенова успешно съчетава научната си и изследователска работа с плодотворна преподавателска, учебна и методологическа дейност.

Като специалист по нова и най-нова английска литература, тя е **съавтор на учебника** „Modern English Literature. Експериментален учебник за XI клас на Националното средно училище по култура, Горна Баня. София”.

От 1995 г. насам, след въвеждането на тристепенната форма на университетско обучение, Русенова участва активно в развиването на втората и третата степен на обучение в катедра „Английска филология”, като в периода 2003-2004 г. тя е ръководител на екипа, разработил кредитната ситема на катедрата и учебните планове за магистърската степен. Член е на колектив за създаване на бакалавърска програма с дистанционна форма на обучение „Езиково и межкултурно общуване” във ФКНФ.

Като университетски преподавател в **ОКС „бакалавър”** Стефана Русенова е развила и води редица задължителни и избираеми курсове, сред които: „От Викторианство към модернизъм” (задължителен лекционен курс), „Нова и най-нова английска литература” (задължителен лекционен курс и семинарни упражнения), „Източно-европейска дисидентска литература” (задължителен лекционен курс), „От викториански реалистичен към модернистичен британски роман” (избираем курс) и др.

Доц. Русенова има също изготвени и одобрени програми за 10 лекционни курсове (7 самостоятелни и 3 в екип) в **ОКС „магистър”**, като 6 от тях са по задължителни предмети; а останалите 4 – по избираеми. Част от нейните курсове във втората образователна степен фокусират върху ключови теми като британския модернистичен роман, спецификата на английския модернизъм и постмодернизъм, канадската имигрантска проза и пр. Други са с по-общ теоретически и методологически характер – „Критически подходи към литературния текст”, „Методологически подходи”, „Граници и дискурси” и др.

Доц. Русенова е реализирала научното ръководство на един докторант (пред защита) и на над 35 дипломни и магистърски тези. Многократно е била рецензент на докторски дисертации и докладчик пред ВАК по процедури за присъждане на научни звания и степени.

5. Научни постижения и приноси.

Представените трудове съдържат редица компетентно разработени тези и анализи, направени от неизследвани или малко изследвани досега перспективи. Те могат да се обособят в следните проблемни кръгове:

- **Д.Х. Лорънс: трудове № 1, 3, 14, 22, 27.**

В гореизброените изследвания се разглеждат ключови творби на Лорънс като зона на продуктивно напрежение между реалистичната традиция и модернистичното писане. Анализът на редица същностни аспекти в неговото творчество се провежда през оптиката на Бахтиновите тези за „образа на

идеята”, автономията на персонажа, полифонията и диалогичното начало, хронотопа (№1,14,27). Разглеждат се проблеми на вътрешната емиграция и лиминалността и се изследват формално-стилистичните стратегии за репрезентация на темата за дислокацията в определени творби на писателя (№22). За първи път се проследява цялостно рецепцията на Лорънс в България, с детайлен анализ на преводите и пълна библиография на преводите до 2006 г. (№3).

• **Жанрови и национални измерения на литературния**

Модернизъм: трудове № 4 и 28.

В статия № 28 романът „Великият Гетсби” на Фицджералд се анализира като смесица от различни жанрови елементи и парадигми. Жанровата многопластовост се извежда като типологична черта на модернистичната проза и се разглежда през призмата на Бахтиновата карнивализация.

Статиите в Encyclopedia of Literary Modernism (№4) подлагат на анализ особеностите и отличителните белези на българския и славянския модернизъм. В статията върху славянския модернизъм се отделя специално внимание на модернизма в полската литература и се проследяват връзките му с полската романтическа традиция. Разглеждат се в съпоставителен план конкретните национални литературни явления, в контекста на основните модернистични течения в Европа.

• **Емигрантската тематика и поетика: трудове № 2, 8, 12, 18, 22.**

Литературата на изгнаничеството е една нова област на изследвания, която добива все по-голямо значение в глобализиращия се свят. Тя представлява централен обект на анализ както в гореизброените трудове, така и в някои по-ранни изследвания на Стефана Русенова. Авторката анализира в дълбочина разнообразните проявления на алиенацията, дислокацията, фрагментацията, личностната трансформация. Тя разглежда емигрантската тема в нейната взаимосвързаност с проблематиката и естетиката както на модернизма, така и на постмодернизма. Трудовете ѝ на тази тема представляват опит за първи път в българската, а и в чуждестранната критическа литература да се систематизира цялостен комплекс от макро-сюжетни и микро-стилистични белези на поетиката на мигрантския наратив.

Специално внимание заслужават и постановките на Стефана Русенова за алегоризацията на изгнанието и за маската (литературна, езикова, пародийна). Намирам тази проблематика за особено интересна и малко изследвана досега.

Предвид актуалния и значим характер на темата за изгнаничеството, както и предвид научните качества на изследванията на Стефана Русенова, би било добре да се направи и български превод на по-голяма част от въпросните текстове, за да станат достъпни за по-широка читателска аудитория у нас.

6. Участие в живота на академичната общност.

Впечатляваща е дейността на доц. д.н.ф. Стефана Русенова по развитието на международното научно-педагогическо сътрудничество с други университети. През периода 1990-1993 г. тя участва в организирането на общоуниверситетски семинар за обучение и студентски обмен между Софийския университет, фондация „Кирил и Методий“ и редица американски университети, а през 1992-1993 г. е негов директор. Стефана Русенова е също и член на екипа, който полага основите на комисия „Фулбрайт“ за българо-американски образователен обмен (1993-1994 г.). Тя сътрудничи редовно на научната платформа „Култури в контакт“ към университета Инсбрук, Австрия.

Значителна е ангажираността на доц. Русенова в национални и международни научноизследователски проекти. Русенова е отговорен редактор на материалите и редактор на всички английски преводи по проекта „Български литературен модернизъм в културното пространство на европейските модернизми“, който понастоящем се подготвя за печат. Работи по проекти към фонд „Научни изследвания“ на МОМН, а също по НИС (ръководител е на два научни проекта по НИС), участвала е в редица международни проекти (TEMPUS-PHARE и др.).

Доц. д.ф.н. Стефана Русенова е член на Съюз на преводачите в България, на Българското дружество за британски изследвания, на Българската асоциация по американистика, на Българското дружество за канадски изследвания, на Съюз на учените в България, на редколегията на Годишника за ФКНФ, на British Society of D.H.Lawrence.

7. Заключение.

В цялост доц. д.ф.н. Стефана Русенова напълно отговаря на формулираните в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение изисквания за придобиване на академичната длъжност „професор“. Стойностната ѝ научна продукция, заслуженият ѝ авторитет на утвърден и компетентен преподавател, доказаните ѝ професионални и личностни качества, ми дават основание да изразя положителна оценка за нейната кандидатура и да препоръчам на научното жури да присъди на доц. д.ф.н. Стефана Минкова Русенова академичната длъжност „професор“.

Рецензент:

(проф. д.изк.н. Искра Николова Костадинова-Щукова)

26.04.2011 г.
София